

MICKIE KÅSERAR & TYCKER TILL...

Mickie Gustafson är legitimerad humanpsykolog och har specialiserat sig på relationen mellan hund och människa. Hon har arbetat med hundägarutbildning över 35 år och driver utbildningsföretaget **Karisma** www.karisma-utbildning.se.

OBS! Eventuella personer eller hundar på bild har inget samband med artikelinnehållet.

ATT HUND välja uppfödare

Valet av uppfödare är lika viktigt – och upplevs många gånger lika svårt – som att välja hundras.

Men att tala om hunduppfödare som en homogen grupp kan bli ganska missvisande, eftersom det enda som de egentligen behöver ha gemensamt är att de föder upp hundar och kanske har ett registrerat kennelnamn.

Detta är naturligtvis inget som är unikt för just hunduppfödare. Hundinstruktörer, kursledare etc. ses vanligtvis också som en homogen grupp – fast det enda de kanske har gemensamt är att de har någon form av anknytning till hund.

Låt mig därför inleda med att påstå det självklara, men ibland förbisedda faktum, att även hunduppfödare alltså kan skilja sig på en rad olika områden. Förutom att de kan vara olika som människor och kanske föder upp olika hundraser, kan de ha olika erfarenheter, utbildningar, målsättningar, kunskaper o.s.v.

Det jag här skriver ska heller inte ses som någon form av "kvalitetssäkring av hunduppfödare" utan närmast som ett försök till en liten vägledning.

Arv och/eller miljö?

Uppfödaren är den som har störst, först och mest inflytande på valpen. Inte bara för att han eller hon bestämmer det genetiska urvalet vid valet av avelsdjur, utan också därför att dennes miljö påverkar valpens första veckor i livet. Utöver detta påverkar uppfödarens (eller fodervärdens) hundhållning tikens – och i vissa fall även hanens – beteende, vilket i sin tur påverkar valparna. Och även om en individs första levandsveckor inte behöver styra resten av dess fortsatta liv, så kommer det definitivt att påverka den första tiden hos den nya familjen. Och det i sin tur kommer att påverka hur den nya familjen kommer att bete sig mot valpen. Alltså blir valet av uppfödare i princip lika viktigt – ja, ibland till och med viktigare – än valet av ras!

Välja ras eller uppfödare

De allra flesta som går i köpa-hund-tankar väljer förmodligen ras först och därefter upp-

FOTO: MICKIE GUSTAFSSON

födare. (En del väljer för övrigt inte alls, de bara "blir med hund" och då blir det ju heller knappast frågan om att välja uppfödare). För egen del skulle jag nog, i synnerhet om jag stod i valet mellan två "likvärdiga" eller "intressanta" raser, sannolikt välja den ras som har "bäst" uppfödare.

Och vad som rankas som "bäst" kan ju vara högst personliga kriterier, som i sin tur också baseras på erfarenhet och kunskap – eller brist på kunskap och erfarenhet.

"Granskningsansvaret" är ditt!

På samma sätt som den ansvarsfulla och seriösa uppfödaren med största sannolikhet granskar dig som valpköpare, gör du klokt i att granska uppfödaren. För, som när det gäller så mycket annat i hundvärlden, finns egentligen inte någon formell utbildning eller kvalitetssäkring för hunduppfödning heller. I alla fall inte vad gäller hunduppfödning över lag. Vem som helst kan kalla sig uppfödare och vem som helst kan föda upp hundar.

Däremot tillhandahåller Svenska Kennelklubben en viss uppfödareutbildning och många valpköpare väljer medvetet "SKK-uppfödare", eftersom de upplever det som en trygghet och en form av garanti för att uppfödaren följer organisationens riktlinjer om avel och hälsa. Mer information om vilka krav som ställs, rasklubbar, valphänvisningar med mera, kan du få via SKK.

Uppfödning i liten eller stor skala?

Kennelmiljö och "stordrift" klingar kanske inte så bra. Liten, familjär uppfödning låter

trevligare. Men allt är inte alltid vad det ser ut att vara, även om man naturligtvis inte skall generalisera. Den lilla, familjära uppfödningen kan kanske innebära många ensamma timmar i en lägenhet, medan övriga familjemedlemmar är i skola och på arbete. Uppfödaren med den större kenneln är kanske å sin sida tillsammans med sina hundar under den största delen av dygnet.

Under valpens första veckor, då den mest är beroende av sin mamma, spelar det kanske inte så stor roll, men under resterande fyra, fem, sex veckor, innan valpen hamnar i sitt nya hem, kommer uppfödaren att ha ett stort inflytande över valparnas miljö och utveckling. Och då är det viktigare med en uppfödare som vet vad han eller hon gör, än var valpen bor.

Bevarande av rasens ursprung

De finns uppfödare som är måna om att bevara rasens ursprung och medvetet försöker utgå från detta i sitt avelsarbete. Är det en skicklig och målmedveten uppfödare kommer han eller hon med största sannolikhet att lyckas. På dig ankommer då att ställa dig själv frågan om vad just du har nytta och glädje av – och om du kan hantera en ras med många eller alla av sina ursprungliga rasegenskaper i behåll.

Raser ursprungliga uppgifter är att exempelvis jaga, vakta, värma sängen etc. kommer självklart att kräva olika saker av dig som hundägare. Och vilket du kommer att ha glädje av – eller kapacitet att klara av – blir ditt ansvar och din uppgift att avgöra.

Låt gärna känslan råda

Hur klok och förnuftig du än är, och hur mycket kunskaper du än skaffat dig – om rasen, uppfödning, valpars behov etc. – så kommer du förmodligen ändå till den punkt då dina innersta känslor får råda. Och personkemin kan då kännas minst lika viktig som alla fakta och kunskaper i världen! "Känns" det rätt gäller det att våga lita på den känslan. För många uppfödare är inte bara engagerade i sin hundras, de engagerar sig också helhjärtat i sina valpköpare.

Därmed får många valpköpare ett ovärderligt stöd och vägledning under många år, kanske hela hundens livslängd, ja ibland ännu längre. Så det kan finnas goda skäl att låta känsla och förnuft gå hand i hand, inte bara när det gäller val av hundras.

När valet är gjort

När du så efter omsorgsfullt och noggrant övervägande har valt både ras och uppfödare, då är det bara att hoppas på att uppfödaren, efter noggrant övervägande, väljer dig!

Och chanserna är ganska goda. För vem kan motstå att bli utvald av någon som är så omsorgsfull, påläst och noggrann som du?

Du har nu förmodligen många givande hundår framför dig och troligen har du också banat väg för ett ömsesidigt förtroende mellan dig och uppfödaren. Något som kommer att gynna alla parter, inte minst din hund! ♦